

Klaus Mann

Iz dnevnika

16. I. 1932 (Berlin)

Učinek K (kokaina) se principialno ne razlikuje od učinka M (morfija).

Pri obeh lažji in okretnjši. M učinek močnejše fizično – tudi veliko hitreje učinkuje – : K učinek bolj možganski, fizično ne tako evforičen. Intenzivno lebdeče stanje pri učinku. Prav tako lažja slabost v trebuhu, cigareta, ki gre v slast, kot začarano.

14. VII. 1932

Včeraj zvečer prigovarjal Hanseriku, naj bere knjige, ne samo časopise. Potreba izobrazbene osnove za dobrega novinarja, kar hoče postati. Izključno branje časopisov pokvari stilistično in moralno. Njegov oče je do svojega 30. leta kljub vsemu bral knjige; jaz do svojega 19. komaj kak časopis.

Začel: Ksenofon, »Spomini na Sokrata«. Ne preveč sprejemljiv. Očitam si, da premalo delam. Frizer. Pregledal L. W. (pokrajinska številka) in Querschnitt (Goll o Joyceu). Pri kavi o dolgovich; močnejše nadzorstvo hiše v poletnih mesecih. Z E v mesto. Najprej k Feuchtwangerju, o denarju. Potem sam po opravkih: športna trgovina, parfumerija, Jaffe'; h Güntherju Franku v grafični kabinet. Pogovor o Rickijevih stvarih. Ogled Feinigerjeve razstave (sorodnost s Kleejem, kitajski stil). E ponovno srečal v Carltonu, z Eugenom Gürsterjem. Direktno pri sosednji mizi: Adolf Hitler v najneumnejši družbi. Njegova naravnost vpadljiva manjvrednost. Skrajno netalentiran, fascinacija, ki jo vadi, največja blamaža zgodovine; določena seksualno patološka primes ne more razložiti vsega.

19. II. 1933

Zjutraj nič drugega kot želja, da bi umrl. Izračunam si, kaj bi dandanes zapustil, in moram to občutiti kot nezatno. Možnost za resnično srečno zvezo odpade. Možnost literarne slave v bližnji prihodnosti – verjetno prav tako odpade. Če bi stal pred mano strup, verjetno ne bi okleval – če ne bi bilo E (in M). Z obema povezan. Vedno

bolj prepričan, da bi E smrt takoj potegnila še mene za sabo; potem me ne bi zadrževalo niti delo. Nobene sledi strahu pred smrtjo. Smrt se lahko razume samo kot odrešitev. Prav gotovo tudi za Rickija ni bilo strašno.

14. III. 1933 – Pariz, Hotel Jacob

Prihod na Gare de l'Est. Jedel v restavraciji na postaji. BONZO. Z njim sem. Prav prijetna soba s kopalnico, 4. nadstropje; mesečna najemnina. Telegrafiral E; pismo na Münchensko postajo (v spalniku pozabil očala). – Bonzo o Wolleju, ki so ga v Berlinu pretepli, ker je Žid, tujec in homoseksualec. 1 1/2 ure spal. Najprej sem si ponovno predstavljal smrt. Sanjal o E (v zvezi z »Meglo«). Občutek samote, vendar samo takrat, če ni tu.

24. III. 1933

Ponoči napadi kašlja, z vstajanjem. – Natančno sanjal, da sem se v Zürichu povezal z Martinom Bodmerjem, da bi prek njega dobil mesto (to niti ne bi bilo tako nespametno). Premišljeval o tem, kako nas čudno dvojno trenutno stanje Nemčije odvrča: po eni strani liberalnega Evropejca, meščanskega intelektualca (teror), po drugi strani socialističnega (teror nazadnjaštva). Vse slabosti boljševizma v pretirani stopnji; brez njegovih ciljev in upov. Diktatura napredka – potrebno zlo. Diktatura nazadnjaštva – nesmisel.

27. III. 1933

K Julienu Greenu, av. du Pres. Wilson. Čaj pri njem. Prijeten pomenek (Bronte, Bonzo, Severna Afrika, Platen, Hitler; čudno, nič svojega osebnega življenja ne pusti prodreti v knjige; strogo ločevanje; »nekdo drug kot jaz piše moje stvari«. Za sprostitev vsak dan homoerotični zapiski. Njegov silno strastni in hkrati hladni odnos do seksualnega. Pokaže mi pornografskega Čeličeva: heroična piramida nečistosti).

4. IV. 1933

Danes ponoči pri branju »Wagnerja« zabeležil, da je tema »zapeljevanje« za Čarovnika tako značilna – v nasprotju z mano. Motiv zapeljevanja: romantika-glasba-Wagner-Benetke-smrt-»Simpatija s propadom«-pederastija. Odrinjanje pederastije kot vzrok tega motiva (Premagovanje »zapeljevanja« pri Nietzscheju; glej Wagnerja). Pri meni drugače. Primarni vpliv Wedekind – George. Pojem »greha« – nedoživet. Vzrok: izživet. Pederastija. Opojnost (celo smrtna opojnost) vedno kot stopnjevanje življenja, hvaležno akceptiral; nikoli kot »zapeljevanje«. Celó v primeru mamil je pri meni tako, da so mi nevarna kvečjemu fizično, ne pa psihično. Načeloma ničesar dobil. Povezanost s smrtjo: del življenjskega občutja. Tudi Wagner bi bil torej nenevaren: če bi imel zame sploh zapeljevalsko moč, a je nima.

Pismo Fritzu (nacistični prostitutiranec, ki berači). – Z Wolfgangom pri Lippu nekaj malega večerjal. Na uličnem vogalu pripovedoval nespodobne vice. – Feistov prihod. Z njim še v Cafe de la Paix. Klepet (E itd.).

2. VII. 1933

Odkar nisem več v Münchnu, stran od Babsa, sem ljubil samo za gotovino: moral sem plačevati. Mornarji, maserji, prostitutiranci. Iz dveh ali treh primerov, ko sem hotel drugače (na primer z ruskim pianistom), ni bilo nič. Ni moči, da bi kake-mu posameznemu primeru notranje in bolj podrobno sledil. Ločitev od Babsa. Ampak, bi ostalo tako lepo, kot je bilo v zadnjih dveh tednih? – Huje: senca, ki meče razočaranje nad Hansom čez vse. Zraven še manjši nesrečni slučajji kot Bonzo, ki sem ga zelo precenjeval. Willi – že tako pozabljen. Prisotnost Renéja, ki je kot neka preteklost. Tako je to.

8. XII. 1933

Spor s Čarovnikom, ker sem ga opozoril na statute nemških organizacij. Njegov nič-slišati, nič-vedeti, bežanje v razdražljivost. To stanje je popolnoma nevzdržno. Negotovost, kaj storiti z moje strani.

19. XII. 1933

Zelo čudno in strašno sanjal: o St. Georgeju. Bal sem se njegovih pošastno modrih oči s črnimi krogi v svetleči se modrini. Iz neke vrste vljudnosti sem z njega odgriznil kos mesa; meso je imelo strašen okus in na skrivaj sem ga izpljunil; iz vljudnosti vendarle še enkrat ugriznil. Bil je teatralno zakrinkan, nosil je neke vrste asirsko brado iz žebeljev in črno-sive volnene rokavice. Hotel sem mu postaviti nekaj literarnih vprašanj, vendar do tega nisem prišel. Cele sanje popolnoma neseksualne, temveč sanje strahu.

5. V. 1934

Sanjal o Čarovnikovem skrivnem homoseksualnem življenju (Odnos s Krusejem).

31. XII. 1935

Zadnje ure strašnega leta 1935.

Kakšno je bilo to strašno leto?

Napisal sem svojo najlepšo in najbolj žalostno knjigo, »Symphonie Pathétique«; ob tem še veliko drugega. Bil veliko na poti. Dva kongresa: Barcelona (ne slab); Pariz (nikakor ne dober). Nova mesta: Praga, Budimpešta. Nova prijateljstva: Hatvanyjevi itd. Češka turneja predavanj, razveseljivo.

S fanti: ne veliko dobrega, kljub temu nekaj zadovoljstva.

Melanholična nežnost za Konni; močna trajajoča in nesrečna nagnjenost k Sklenki.

Problem »tunine« vedno sumljivejši in osrednejši. Višek »jemanja« v Budimpešti; takrat najgloblja depresija, najmočnejše hrepenenje po smrti. Neuspešno potovanje v Perzijo. Miro poskus samomora in stalna nevarnost. Renéjeva smrt.

Prijateljstvo s F. in skrb zanj.

E konstantno. Prav tako njeno stanje. Delo, uspeh in moralna drža. Ljubezen. Mielein posebno ljubezniva, še posebej v zadnjih mesecih.

Močni bralni vtisi, nazadnje »Les Nouvelles Nourritures«.

Konec revije »Sammlung«.

Veliko premišljeval o Wolfgangu, Rickiju, Gerti. Konec odnosa z Doris.

Dobro: Eva; Mops, Brian, Landauer, Kesten.

Nazadnje spet: Nebel – In ta Hitler še vedno ni strmoglavljen.

* * *

Silvestrski večer: v kinu, s F. (Izredno nežna Dolly Haas v filmu »Zakaj laže gospodična Käte?«)

Na postaji pričakal N., ki je za ta večer še enkrat prišel iz St. Moritza. Na pošti, dolgo čakal (nekoliko čemer): telefoniral z E, Basel. Na ulicah zelo nemirno. Novoletno zvonjenje. V dveh lokalih: najprej Palace-Bar, potem v nekem drugem, zelo prijetnem. Pil češnje. Vsi fantje so imeli svoja dekleta. Ob treh.

Opombe

14. VII. 1932

Hanserik	Hans-Erik Pringsheim, Klausov bratranec, sin maminega brata Klause Pringsheima
L. W.	Literarische Welt; revija za literaturo, ki je izhajala v Berlinu
Querschnitt	Literarna revija pri založbi Ullstein
Goll	Ivan Goll (1891–1950), pesnik in dramatik
Feuchtwanger	Lion Feuchtwanger (1884–1958), nemški pisatelj, 1932 emigriral v Francijo
E	Erika Mann (1905–1969); Klausova starejša sestra, na katero je bil zelo navezan, sicer gledališka igralka in esejistka
Jaffe	münchenska knjigarna
Günther Frank	münchenski galerist
Ricki	Richard Hallgarten (1905–1932), slikar in ilustrator, Klausov mladostni prijatelj, ki je napravil samomor
Feininger	Lyonel Feininger (1871–1956), slikar
Eugen Gürster	dramaturg in urednik založbe

19. II. 1932

M (»Mielein«)	ljubkovalno ime za Klausovo mamo, Katjo Mann, roj. Pringsheim (1883–1980)
---------------	---

14. III. 1933

- Bonzo Klausov prijatelj, živel v Parizu
 Wolle Charly Wollenweber, prijatelj iz Berlina
 Megla (Nebel) vzdevek za Hansa Feista (1887–1952), bivšega zdravnika in pomembnega prevajalca. Zaradi nejasnega izražanja je dobil ime »Nebel«

24. III. 1933

- Martin Bodmer urednik literarne revije Corona

27. III. 1933

- Julien Green francoski pisatelj ameriškega rodu, roj. 1900
 Bronte angleški pisateljici Charlotte in Emily
 Platen pesnik August Graf Platen (1796–1835)
 Čeličev ruski slikar Pavel Čeličev (1898–1957)

4. IV. 1933

- Wagner F. Nietzsche, Der Fall Wagner
 Čarovnik (Zauberer) tako imenuje Klaus Mann svojega očeta, Thomasa Manna (1875–1955)
 Wedekind Frank Wedekind (1864–1918), nemški pisatelj
 George Stefan George (1868–1933), nemški pesnik
 Wolfgang Wolfgang Hellmert (1906–1934), pesnik in pisatelj; s Klausom osebno in literarno povezan
 Feist Hans Feist (Nebel)

2. VII. 1933

- Babs Herbert Franz, gledališki igralec, od 1930 Klausov prijatelj
 Hans Hans Aminoff, mlad finski posestnik, ki ga je Klaus l. 1932 obiskal na svoji poti po Skandinaviji
 Willi Klausov prijatelj iz Berlina
 René René Crevel (1900–1935), francoski nadrealist, od 1926 spoprijatelj s Klausom Mannom

5. V. 1934

- Kruse Werner Kruse, glasbenik, občasno je sodeloval pri gledališki skupini Pfeffermühle, ki jo je vodila Erika Mann

31. XII. 1935

- Hatvanyjevi Klaus Mann je bil na obisku pri baronu Lajošu Hatvanyju (1880–1961), nemško in madžarsko pišočem pisatelju ter njegovi tretji ženi Jolani-»Loli«

Konni	Konrad Katzenellenbogen, pozneje K. Kellen, roj. 1913, od 1941– 1943 tajnik Thomasa Manna, pozneje ameriški oficir; Klaus ga je spoznal februarja 1935 v Parizu
Sklenka	Hans Sklenka, umrl 1983; avstrijski gledališki igralec, občasno je sodeloval pri skupini Pfeffermühle
Tunina	(Thunfisch ali Thun); Klausov izraz za mamila
F.	Fritz Helmut Landshoff (1901–1988), založnik in urednik pri nizozemski založbi Querido
Gerta	Gertrud Frank, roj. Fleiß, mladostna prijateljica; umrla 1933 v Parizu zaradi prevelike doze mamil
Les Nouvelles Nourritures	Gideovo prozno delo. Klaus Mann je 5. I. 1936 o knjigi objavil recenzijo (National-Zeitung, Basel)
Doris	Doris von Schönthan (umrla 1963), dolgoletna Klausova prijateljica
Eva	Eva Landshoff, bivša žena F. H. Landshoffa
Mops	Thea Sternheim, hčerka dramatika Carla Sternheima, Klausova prijateljica
Brian	Brian Howard, angleški pisatelj, od konca dvajsetih let spoprijateljjen s Klausom
Landauer	Walter Landauer (1902–1944) je vodil v Amsterdamu nemški oddelek pri založbi Allert de Lange – skupaj s H. Kestonom
Kesten	Hermann Kesten; skupaj z W. Landauerjem je vodil nemški oddelek pri založbi Allert de Langue v Amsterdamu
N. (Nebel)	Hans Feist

Prevedel in opombe napisal Slavo Šerc